

این کتاب ترجمه و ترمیم شده است از
Georg Simmel
David Frisby
Routledge, 2002

گئورگ زیمل

دیوید فریزی

ترجمه شهناز مستی پرست

ویراستار: پیتر همیلتون

ISBN: 978-964-713-9-2
www.kodak.com
Printed in Iran
۱۳۸۰

فهرست

یادداشت مترجم

۷	یادداشت مترجم
۹	پیشگفتار ویراستار انگلیسی
۱۳	پیشگفتار
۵۷	۱. مقدمه
۶۹	۲. زندگی و موقعیت
۱۰۳	۳. بنیان جامعه‌شناسی
۱۳۷	۴. آثار
۲۳۹	۵. اقبال جدید
۲۵۹	کتابنامه
۲۶۳	کتابنامه برگزیده منابع دست دوم
۲۶۸	نمایه

دانشگاه کنستانس به تدریس جامعه‌شناسی انتقال داشته است

بر اساسی از چهار کتاب از

1. *Fragments of Modernity* (1985)
2. *Cityscapes of Modernity* (2001)
3. *The Alienated Mind* (1983/1992)

و آثار مربوطه زیر عبارتند از:

4. *Sociological Impressionism* (1981/1991)
5. *Simmel and Since* (1992)
6. *Georg Simmel* (2002)

پیشگفتار

حرفی جامعه‌شناس و نظریه‌پرداز اجتماعی، گئورگ زیمل (۱۸۵۸-۱۹۱۸)، ضرورتاً باید گزینشی باشد چه که آثارش بالغ بر بیست جلد کتاب و بیش از سیصد مقاله و نوشته‌های دیگر - و هم اکنون مجموعه آثار او به آلمانی در بیست و چهار جلد [۱] - است. این مطلب در مورد نظریه‌پردازی که علائق و نفوذش فلسفه، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی، زیبایی‌شناسی، تحلیل فرهنگی، ادبیات و هنر را دربر می‌گیرد بیش‌تر صادق است. متن اولیه این مقدمه در صدد بود که تا اندازه‌ای گستره نفوذ زیمل را در نظریه اجتماعی برقرارتر از آن نشان دهد. دقیق‌تر بگوییم، با توجه به جامعه‌شناسی و نظریه اجتماعی، دلایلی ذکر شد مبنی بر آن که زیمل حقیقتاً مقارن با امیل دورکیم (۱۸۵۸-۱۹۱۷) است، از آن لحاظ که او نیز در پی تأسیس جامعه‌شناسی به شیوه رشته‌ای مستقل در اوایل دهه ۱۸۹۰ بیش از یک دهه قبل از ماکس وبر بود. گستره موضوعات اولیه مورد توجه زیمل امروزه به طور مفصل در اثر *برحسب کلاؤس سی*. کونکه^۱ در باره زیمل جوان تا اواسط دهه ۱۸۹۰ مورد بررسی قرار گرفته است. [۲] توجه به سه اثر اصلی زیمل - در باره تفکیک

1. Klaus C. Köhnke

اجتماعی (۱۸۹۰) [۳]، فلسفه پول (۱۹۰۰) [۴] و جامعه‌شناسی (۱۹۰۸) [۵] - حاکی از آن است که، در مورد اول، بعضی از مضامین اصلی در جامعه‌شناسی او از پیش به همراه شالوده اولیه جامعه‌شناسی به طور خلاصه گفته شده است؛ در مورد دوم، او در نظام‌مندترین اثر خود در نظریه اجتماعی (به رغم عنوانش) توانسته است، به نحوی که هنوز در نوع خود نمونه است، تعامل جنبه مغفولی از نظام اقتصادی - میانجیگری‌هایی در قالب پول - را به شیوه‌ای بررسی کند که آن را به کل جامعه و به فرهنگ مدرن (با تضادش میان فرهنگ ذهنی و عینی) بگستراند و به این ترتیب نظریه‌ای برجسته در باره مدرنیته طراحی کند؛ و در مورد سوم، به رغم ناهمگنی ظاهری بررسی‌های او در باره اشکال تعامل اجتماعی یا جامعه‌زیستی (sociation) دلایلی می‌توان ارائه داد مبنی بر تشخیص طرح جامعه‌شناختی منسجمی که معطوف به ویژگی‌های کلی تعامل اجتماعی است.

پرداختن به شالوده جامعه‌شناسی زیمل در فصل سوم رابطه تا حدی مسئله‌برانگیز او را با روان‌شناسی اجتماعی مطرح می‌کند، در این جا، توجه خود را به دریافت زیمل از جامعه معطوف خواهیم کرد. بحث در باره جامعه‌شناسی (۱۹۰۸) زیمل، علاوه بر پرداختن به جامعه‌شناسی پول، به طور مختصر سهم او را در جامعه‌شناسی اجتماعی (معاشرتی) بودن و جامعه‌شناسی مکان (فضا) می‌کاود. در این جا، موارد دیگر کندوکاو او در باره اشکال جامعه‌زیستی و فرهنگ به طور خلاصه گفته می‌شود تا تصور کامل‌تری را از گستره موضوعات مورد توجه زیمل به دست دهیم. در بحث اقتصاد پولی و در طرح اجمالی جنبه‌هایی از مقاله زیمل در باب کلان‌شهر، سهم او در نظریه مدرنیته و فرهنگ مدرن مورد اشاره واقع شده است ولی شرح و بسط نیافته است. هدف در این جا آن است که این مطالب و کاوش‌های دیگر در باب مدرنیته را شرح دهیم. در پایان، به طور خلاصه ربط نوشته‌های زیمل در باب نظریه مدرنیته را به نظریه‌های اخیر پست‌مدرنیته بررسی خواهیم کرد.

جامعه‌شناسی

در مقالاتی که در ۱۸۹۰، ۱۸۹۵ / ۱۸۹۴ و ۱۹۰۸ چاپ شد (عنوان این سه مقاله آخر «مسئله جامعه‌شناسی» است) و در جاهای دیگر، تلاش زیمل برای تثبیت جامعه‌شناسی به مثابه رشته‌ای مستقل در علم اجتماعی است. [۶] اصول اساسی این پی‌ریزی برای جامعه‌شناسی به ظاهر ساده ولی در عین حال گسترده است. آن‌ها را می‌توان به نحو زیر خلاصه کرد. هر چیزی در جهان یا هر چیز دیگر در تعامل است. این گزاره در جهان اجتماعی نیز صادق است. زیگفرید کراکاوئر^۱ می‌گوید که این مطلب در اصل محوری به هم پیوستگی ذاتی (Wesenszusammengehörigkeit) متفاوت‌ترین پدیده‌ها خلاصه می‌شود. بنابراین تمرکز بر تعامل پرداختن به روابط میان پدیده‌هاست، به تأثیر متقابل (Wechselwirkung) پدیده‌ها بر یکدیگر. جامعه‌شناسی باید به پژوهش در باره انواع گوناگون تعاملات بپردازد و، از ۱۸۹۰، زیمل جامعه‌شناسی را مطالعه «شکل تعامل اجتماعی» تعریف می‌کند. انواع متفاوت تعامل اجتماعی نمایانگر مشارکت ما در فرایند عضویت داشتن در جامعه است. از این رو در ۱۸۹۴ (در مقاله «مسئله جامعه‌شناسی» و در ترجمه انگلیسی مبسوط آن در ۱۸۹۵ [۷])، زیمل مطالعه اشکال تعامل اجتماعی را با مطرح کردن مفهوم‌پردازی دیگری شرح و بسط می‌دهد. نتیجه آن تعریف جامعه‌شناسی به مثابه مطالعه «اشکال جامعه‌زیستی (Vergesellschaftung)» است، یعنی، فرایندهایی که ما از طریق آن‌ها در جامعه شرکت می‌کنیم و اعضای آن هستیم. جامعه‌شناسی به «اشکال» و نه «محتوای» تعامل اجتماعی و جامعه‌زیستی می‌پردازد چه که رشته‌های دیگر علوم اجتماعی با این محتوا سروکار دارند. به منظور تحلیل کردن باید این اشکال از محتوایشان جدا شوند. جامعه‌شناسی با «بررسی نیروها، اشکال و تحول جامعه‌زیستی، بررسی همیاری، ارتباط و با هم بودن افراد»

1. Siegfried Kracauer